DOI: 10.33270/02232602.119
УДК 342.9

Принципи адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері приватизації

БОРИСЮК Юлія*
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна
ORCID: https://orcid.org/0009-0000-4555-6772

Анотація. Перебування України в надскладних умовах сьогодення, спричинених запровадженням воєнного стану й активними бойовими діями на її території, створює додаткові можливості для здійснення протиправних діянь, зокрема й адміністративних правопорушень у сфері приватизації. Саме тому нагальною є потреба дослідження адміністративної відповідальності в зазначеній сфері. У теорії адміністративного права явище адміністративної відповідальності багатогранне, тож для пізнання його сутності слід дослідити його принципи. Метою цієї роботи є дослідження принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації в Україні. Для її досягнення було використано філософські, загальнонаукові й конкретні юридичні методи: діалектичний, метафізичний, індукції та дедукції, порівняння, аналізу, синтезу, формально-юридичний, правового аналізу тощо. Визначено словникове тлумачення поняття «принцип», а також окреслено особливості застосування цього поняття щодо такої категорії, як «принцип юридичної відповідальності». Виокремлено специфічні риси адміністративної відповідальності. Акцентовано на важливості якісної реалізації державної політики у сфері приватизації, адже від неї залежить наповненість бюджетів усіх рівнів. Розглянуто принципи приватизації в Україні й окремих країнах світу. Доведено, що в теорії адміністративного права немає визначення принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації. Тож на підставі синтезу опрацьованих джерел й узагальнень запропоновано їх визначення, а саме це основні засади й ідеї, що становлять підґрунтя адміністративної відповідальності з огляду на специфіку політики приватизаційних процесів і явищ. Такими принципами є: верховенство права, законність, доцільність, обґрунтованість, невідворотність, своєчасність, справедливість, гуманізм, індивідуалізації призначення стягнення, відповідності провини та стягнення, недотримання обов'язкових умов приватизації тощо. Сформульовано авторські узагальнення щодо доцільності, ефективності й необхідності виокремлення принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації. Доведено, що принципи є основою досліджуваного явища.

Ключові слова: сфера приватизації; основні принципи; економіка держави; дослідження приватизації.

Історія статті:
Отримано: 01.09.2023
Переглянуто: 06.10.2023
Прийнято: 08.11.2023

Рекомендоване посилання:
Борисюк Ю. Принципи адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері приватизації. *Філософські та методологічні проблеми права.* 2023. № 2 (26). С. 119–126. doi: 10.33270/02232602.119.

*Відповідальний автор

© Борисюк Ю., 2023

Вступ

Підґрунтям формування наукових узагальнень та ефективного застосування правових норм завжди є розуміння й дотримання базових постулатів права, юридичних догм, принципів. Не є винятком з такого твердження і процес приватизації. Важливим для наукових досліджень та практики застосування норм адміністративного права є виокремлення й дотримання принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації. Процеси приватизації державного й особистого майна набули дедалі більшого поширення у світі, що спричинило виникнення непорозумінь щодо деяких аспектів приватизації як у світі, так і в Україні, й потребує теоретичного осмислення зазначеного питання.

Так, відповідно до доктрини країн Сходу, проведення останніх реформ задля удосконалення процесів приватизації, підтвердило свою ефективність, про що у своїх дослідженнях зазначають науковці Китаю (He, Kebede, Martin, & Gross-Camp, 2020). Зокрема вдалою, на думку китайських дослідників, є реформа щодо приватизації житлового фонду (Wu, 2018). Водночас дослідники всього світу погоджуються зі специфікою принципів приватизації, проте її особливості в посткомуністичні часи окреслюють у своїх працях лише деякі вчені (Siegel, 2021). Їхні ідеї потребують подальшого вивчення.

Правова наука сповнена різними підходами до визначення й оцінки поняття «принцип». Передусім нагадаємо, що принципами в будь-якій галузі права є основні засади, які окреслюють непорушні кордони. Варті особливої уваги правові дослідження щодо принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації. Деякі представники світової наукової спільноти досліджували принципи як явища (Kolodii, 2012; Koziubra, 2015), дехто з дослідників здійснив аналіз принципів адміністративної відповідальності (Paryzkyi, Ivanchov, & Antonova, 2021), інші у своїх працях узагальнили наукові підходи до особливостей процесів приватизації (Siegel, 2021; Abdeldayem, & Al Dulaimi, 2022). Однак однозначного визначення принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації донині немає.

Узагальнюючи огляд напрацювань у сфері приватизації, слід зазначити, що всі вищезгадані науковці акцентували на важливості виокремлення принципів приватизації. Однак висновки досліджень науковців залежать від політичного устрою країни, де проведено дослідження, а також від економічного та культурного розвитку країни. Наприклад, специфічні дослідження представлено в Косово (Grasten, & Uberti, 2017).

Досліджував зазначену тематику А. Колодій (2012), який стверджував, що будь-які принципи, зокрема й принципи права – це продукт людської діяльності, результатом якої вони є та інтереси якої вони задовольняють. Принципи є соціальними явищами як за джерелом виникнення, так і за змістом: їх виникнення зумовлено потребами суспільного розвитку і в них відображено закономірності суспільного життя.

Матеріали та методи

З метою всебічного дослідження принципів адміністративної відповідальності автор провів комплекс наукових заходів. Опрацьовано дослідження українських та іноземних науковців, визначено актуальність теми. Також було вивчено публіцистичні джерела інформації. Автор розглянув нормативну основу. Серед національних нормативних актів, які становлять науковий інтерес за визначеною тематикою, розглянуто Кодекс України про адміністративні правопорушення та Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна». На підставі проведеної роботи автор здійснив узагальнення та висновки, а також обґрунтував практичні пропозиції щодо необхідності удосконалення окремих теоретичних уявлень про принципи адміністративної відповідальності у сфері приватизації.

З метою об'єктивного дослідження зазначеної теми автор використав комплекс загальних і спеціальних методів наукового пізнання, зокрема, філософські та загальнонаукові методи (емпіричні й теоретичні). Так, за допомогою діалектичного методу здійснено пізнання сутності принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації крізь призму зміни та розвитку зазначеного явища, взаємозв'язку чинної норми й авторських пропозицій. Феноменологічний метод використано під час формування гіпотези, а також авторського визначення новизни. За допомогою методів аналізу і синтезу та їх галузевих різновидів з'ясовано теоретико-правові й практичні проблеми у досліджуваній сфері. Пізнаючи предмет дослідження загалом, стали в пригоді методи індукції та дедукції. Важливим виявився порівняльно-правовий метод, завдяки якому автор здійснив порівняння досліджуваного явища в Україні та інших країнах світу. Використання формально-юридичного методу застосовано під час аналізу нормативно-правових актів. Аналіз нормативних документів здійснено за допомогою методу правового аналізу. Метод узагальнення був застосований для формування й обґрунтування висновків. Також було використано метафізичний метод. Усі зазначені та інші методи використано комплексно.

Результати й обговорення

З огляду на тлумачення терміна «принцип» у науковій літературі варто визначити його зміст у контексті юридичної відповідальності, як окреслили українські вчені, зокрема такі: правова визначеність підстав, наслідків, юридичної відповідальності; права та обов'язки осіб, які притягаються до юридичної відповідальності, та осіб, які уповноважені здійснювати таку діяльність;

законність підстав юридичної відповідальності; невідворотність юридичної відповідальності; рівність усіх перед законом і судом; однаковий підхід до осіб, які вчинили однакове правопорушення; індивідуалізація юридичної відповідальності; неможливість притягнення до юридичної відповідальності двічі за одне й те саме правопорушення; недопустимість притягнення до юридичної відповідальності за діяння, яке на час вчинення не визнавалося законом як правопорушення (Koziubra, 2015).

Адміністративна відповідальність також має специфічні риси та низку загальних й особливих принципів. Їхні зміст і сутність відображено в Кодексі України про адміністративні правопорушення[1], а принципи приватизації – в Законі України «Про приватизацію державного і комунального майна»[2]. Визначення принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації є необхідним на сучасному етапі розвитку науки адміністративного права, для подальшого удосконалення окремих процесів і явищ у сфері приватизації. Адже, як стверджують науковці, вихід із державної власності шляхом приватизації підприємств є викликом, який негативно впливає на інноваційну діяльність, оскільки пов'язаний переважно не зі створенням «ноу-хау» для забезпечення економічного розвитку, а з посяганням на матеріальні ресурси держави (Paryzkyi, Ivanchov, & Antonova, 2021).

Отже, розглянемо загальне значення терміна «принцип».

Згідно з Академічним тлумачним словником, *принцип* (з лат. «*principium*» – початок або основа) – важливе первинне положення певної наукової системи, теорії чи ідеологічного напряму; унікальність, закладена в основу створення чи проведення будь-чого, шлях створення чи реалізації чогось; позиція, норма, правило, які визначають ключові орієнтири в житті та поведінці когось (Dictionary of the Ukrainian…, 1976). З огляду на розуміння терміна «принцип» слід визначити його зміст у контексті юридичної відповідальності, де до принципів належать ідеї, що уособлюють принципи верховенства права: чітка правова визначеність підґрунтя, наслідків, юридичної відповідальності; наявність прав та обов'язків у осіб, яких притягають до юридичної відповідальності та в осіб, які уповноважені здійснювати таку роботу; законність основ юридичної відповідальності; не уникнення юридичної відповідальності; забезпечення рівності всіх перед законом і судом; ідентичне ставлення до осіб, які вчинили однакове протиправне діяння; персоналізація юридичної відповідальності; заборона притягнення до юридичної відповідальності за одне й те саме правопорушення двічі; заборона притягнення до юридичної відповідальності за діяння, що на момент вчинення не було визначено законом як правопорушення (Koziubra, 2015). Так, А. Колодій зазначає, що всі принципи, і принципи права зокрема є продуктом діяльності людини, які покликані задовольняти її потреби та є результатами її роботи. Тож вони є явищами суспільними як за змістом виникнення, так і за основою, а також відображенням життя соціуму (Kolodii, 2012).

У теорії адміністративного права постійно точаться дискусії щодо визначення принципів адміністративної відповідальності, але немає єдиного підходу до їх розуміння. У правових теоретичних дослідженнях часто ототожнюють принципи та засади юридичних норм. Однак ми не поділяємо таку позицію.

Якщо конкретизувати адміністративну відповідальність, то слід зауважити, що вона є самостійним різновидом юридичної відповідальності. Серед основних принципів юридичної відповідальності виокремлюють: принцип справедливості, принцип гуманізму й законності, а також принципи невідворотності покарання та індивідуального підходу до правової відповідальності, неприпустимість подвоєння, обґрунтованість і загальні принципи правосуддя, зокрема, такі: принципи презумпції невинуватості, принцип надання особі права на захист, принцип змагальності процесу, принцип неприпустимості погіршення правового положення людини, яка здійснює оскарження рішення (Belevtseva, 2012). Отже, можна переконатися в об'ємності та багатогранності адміністративної відповідальності. Водночас Ю. В. Кононенко (2013) вважає, що з метою якісного урегулювання процесів адміністративної відповідальності правильним буде визначення й закріплення окремої норми, яка окреслить принципи адміністративної відповідальності. Учений стверджує, що принципами є фундаментальні ідеї, які втілено в норми адміністративного права та визначають сутність, призначення і зміст адміністративно-правової відповідальності, а також закономірності її розвитку й реалізації.

Що стосується національного законодавства, то варто акцентувати на законодавстві Польщі, у якому є відмінності в принципах адміністративної відповідальності різних сфер правовідносин. Наприклад, у сфері автомобільних перевезень адміністративна відповідальність не ґрунтується на принципі вини. Суб'єктом основної відповідальності є підприємець, який здійснює автомобільні перевезення людей чи вантажів, або (меншою мірою) інші суб'єкти, зазначені в Законі. Адміністративне стягнення, що накладається в цьому режимі, є не фіскальним, а превентивно-штрафним. Його основною метою є забезпечення

[1] Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text.

[2] Про приватизацію державного і комунального майна : Закон України від 18 січ. 2018 р. № 2269-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text.

дотримання правил щодо здійснення автомобільного транспорту, а точніше – запобігання виникненню порушень. (Kurzepa, 2019).

Тож варто зазначити, що розуміння терміна «принцип» стало підґрунтям визначення основних принципів юридичної науки чинних правовідносин, зокрема й принципів адміністративного права та адміністративної відповідальності. Однак серед низки суспільних відносин, які охороняються нормами адміністративного права, досі не визначено принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації. Хоча про це йдеться у ст. 166-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення[1] зміст якої полягає у визначенні порушення особою обов'язкових умов процесу приватизації державного чи комунального майна або підприємств і їх використання.

З огляду на зазначене, вважаємо, що варто розглянути зміст норми. А саме те, що адміністративна відповідальність у сфері приватизації в Україні настає за умови надання недостовірної інформації в декларації стосовно походження коштів, за які здійснюється приватизація майна чи підприємства, а також надання неправдивих документів, необхідних для їх приватизації. Також змістом правопорушення є недотримання вимог щодо подальшого використання приватизованого об'єкта та інших обов'язкових умов щодо приватизації, встановлених законами. За таке правопорушення законодавець визначив адміністративне стягнення у вигляді штрафу, розмір якого передбачено від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян[2]. Така позиція законодавця, на наш погляд, є логічною з огляду на те, що відповідно до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18 січня 2018 року – основною метою приватизації є пришвидшення високого економічного зростання, а також зацікавлення іноземних та внутрішніх інвестицій[3].

Нагальним питанням є й визначення принципів адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері приватизації у контексті міжнародного досвіду приватизації державної власності. Вчені визначають низку теоретично не вирішених і практичних проблем адміністративно-правових засад у сфері приватизації (Potip, 2019).

Так, наприклад, уряд Китаю протягом останніх десятиліть провів комплекс реформ у сфері приватизації, зокрема вклав значні кошти в покращення системи володіння лісами країни через реформу колективного володіння лісами. Ця реформа передусім була зосереджена на приватизації лісів у колективній власності, що сприймалося як покращення ефективного управління лісами шляхом надання стимулів для фермерів. Окрім того, вона дала можливість чіткого розуміння принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації (He, Kebede, Martin, & Gross-Camp, 2020). Важливою реформою уряду Китаю є приватизація у сфері житлового фонду. Зокрема, маєток, змішаний з житловим фондом для роботи та муніципальним громадським житлом, спричиняє низку ускладнень під час приватизації. Попри переваги проведених реформ, існує багато прогалин, які можуть створювати різні порушення у сфері приватизації (Wu, 2018).

У кожній країні світу існують свої порядки процесів приватизації, які на різних етапах державності мають характерні спільні та відмінні риси. Зокрема, усі посткомуністичні перехідні періоди мають тенденцію концептуалізувати приватизацію з наголосом на державі: приватна власність є безпечною, коли держава відмовляється від своїх претензій на власність. Цей підхід, хоча він виправданий і часто плідний, є обмеженим (Siegel, 2021). У країнах з перехідною економікою фіскальний вплив оцінки майна в процесі приватизації може бути низьким через відсутність практик управління, корупційні ризики та переслідування політичних цілей. Оцінка майна конкретно визначає рівень надходжень до бюджету й довгостроковий фіскальний ефект: заниження оцінки майна через політичні інтереси може спричинити відсутність зростання рентабельності й ефективності приватизованих об'єктів; завищення вартості об'єктів – низький рівень конкуренції (Tymoshchyk, 2021).

У Косово відсутність консенсусу щодо основної парадигми приватизації започаткувала тривалий період ідейної суперечки. Приватизація в післявоєнному Косові по суті була пов'язана з «політикою права», оскільки легалізація політики приватизації неминуче призвела до спірної політизації правових норм. (Grasten, & Uberti, 2017).

Цікавими є специфічні принципи приватизації в Ірані, що відображені в прозорості та розкритті чіткої інформації підприємствами, якими прямо/опосередковано володіють державні органи, Раді конкурентоспроможності Ірану та зобов'язання цих підприємств надавати свої фінансові звіти Іранській організації з цінних паперів і бірж. На наш погляд, такі принципи є запорукою вчинення правопорушень у сфері приватизації (Naseri, Gholipour, & Mashayekhi, 2018).

Не менш цікавими для нашого дослідження є визначення принципів приватизації в Єгипті – країні, економіка якої розвивається. Одним з ключових є принцип обов'язкової підзвітності. Хоча нині приватизація ускладнює захист

[1] Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text.

[2] Там само.

[3] Про приватизацію державного і комунального майна : Закон України від 18 січня 2018 року № 2269-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text.

інтересів слабших груп суспільства через його фінансову спроможність. (Abdeldayem, & Al Dulaimi, 2022).

Вартий уваги порядок відповідальності за порушення у сфері приватизації в Республіці Бангладеш. Зазначений напрям дослідження перебуває на початковому етапі, є одним з перших у державі (Uddin, & Ahmed, 2021).

На відміну від Республіки Бангладеш, у Сполучених Штатах Америки й Іспанії порядок приватизації, як і саме розуміння приватизації, є дуже розвиненим і має широкий попит. Деякі дослідники вивчали приватизаційні процеси в порівнянні (Lanteri, Barcos, & Serrano Jiménez, 2020). Цікавим виявилося те, що приватизація набуває поширення в усіх найрозвиненіших країнах світу. Прихильники поширення приватизації виокремлюють й обґрунтовують позитивні сторони приватної власності (Block, 2019).

В інтерпретації українських дослідників, приватизація – це не відтік активів з державного сектору економіки, а лише зміна структури економічних відносин з приводу управління такими активами. Приватизація – це метод відображення системи управління з урахуванням соціально значущого економічного результату від використання об'єктів приватизації. (Konieva, 2019). Найчастіше, на думку вченого О. Г. Розгона, адміністративно-правові відносини у сфері приватизації в Україні є не достатньо урегульованими, а саме явище приватизації потребує додаткового вивчення (Rozhon, 2019).

У разі порушення порядку приватизації економіка держави зазнає збитків. Так, В. О. Хлівний стверджує, що практичний досвід свідчить – у процесі здійснення державної політики у сфері приватизації на кожному рівні державної влади ставиться головна мета, яка полягає в наповненні бюджетів усіх рівнів. Досягнення інших цілей реалізуються без залучення держави. На підставі проведеного аналізу вчений доводить, що в процесі приватизації представники органів держави не часто використовують науково обґрунтовані методи та механізми, які дають можливість упорядковувати становлення підприємництва в регіонах, а, переважно, сприяють приватизації найбільш дорогих і вигідних для продажу об'єктів. Здійсненню процесів малої приватизації в економічно відсталих регіонах нині приділяється мало уваги (Khlivnyi, 2001).

У своїй праці І. В. Розпутенко констатує низьку якість реалізації державної політики у сфері приватизації в Україні. Учений зазначає, що приватизація державного майна є однією з найбільш не вирішених проблем. Зокрема, науковець зауважує, що вузькі завдання приватизації, які стосуються лише фіскальних цілей, а також непрозорість, непослідовність і значний політичний вплив на приватизаційні процеси є породженням основи для неоднозначної оцінки з боку експертів, політиків, представників громадянського суспільства. Складність у сфері приватизації є перешкодою формування коректної стратегії в ній. Неефективність державної політики України в цій галузі, на думку І. В. Розпутенка, є наслідком існування тіньової економіки, організованої економічної злочинності та корупції. (Rozputenko, 2013). Не достатньо конкретизована й окреслена мета процесу приватизації в Україні часто може бути причиною негативних явищ у зазначеному середовищі. Поза тим, відсутність визначення принципів адміністративної відповідальності у цій сфері також є частиною недосконалості процесів приватизації в Україні.

Підґрунтям концептуальних засад державної політики у сфері приватизації, на думку Г. В. Подоляка, є визначення її принципів і пріоритетів, за допомогою яких можна встановити вектор правового, організаційного, економічного та інформаційно-аналітичного забезпечення, а також особливості завдань, які варто виконувати на кожному конкретному етапі в процесі приватизації (Podoliako, 2005). Водночас у чинному законодавстві немає сформованого визначення поняття «принципи приватизації» та поняття «принципи адміністративної відповідальності у сфері приватизації».

Сучасний етап формування концепції адміністративної відповідальності у сфері приватизації бере за основу систему чинних у теорії права цінностей. Поза тим, деякі дослідники визначають важливість громадянського суспільства у формуванні механізму протидії правопорушенням у сфері підприємницької діяльності (Vasyliev, 2019).

Сучасний етап формування концепції системи принципів адміністративної відповідальності в досліджуваній сфері обумовлений виокремленням принципів приватизації. Так, відповідно до ч. 2 ст. 2 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» процес приватизації відбувається з урахуванням низки основних принципів, перелік яких визначив законодавець. Урахування визначених законом основ є запорукою проведення вдалих приватизаційних процесів.

Висновки

Узагальнюючи проведене дослідження щодо принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації, передусім варто зауважити, що в теорії адміністративного права немає такого визначення. Серед численної кількості інтерпретації розуміння принципів адміністративної відповідальності жодного разу не було акцентовано на особливостях процесів приватизації. Тож на підставі проведеного спостереження й аналізу теоретичних прогалин і практичних ситуацій, можна сформулювати таке визначення: «*принципами адміністративної відповідальності у сфері приватизації варто розуміти основні засади та ідеї, що лягли в основу адміністративної відпові-*

дальності з урахуванням специфіки політики приватизаційних процесів і явищ».

До таких принципів, на нашу думку, варто віднести загальні принципи адміністративної відповідальності, доповнивши їх принципом не дотримання визначених законом обов'язкових умов проведення приватизації тощо.

Вивчення судової практики відповідно до ст. 166-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо недотримання обов'язкових умов приватизації, спонукало до необхідності проведення подальшого дослідження згаданої норми з метою систематизації та вдосконалення адміністративної відповідальності у сфері приватизації.

Отже, дослідження принципів адміністративної відповідальності у сфері приватизації потребує постійного переосмислення та нових аксіологічних підходів.

References

[1] Abdeldayem, M.M., & Al Dulaimi, S.H. (2022). Public sector reform in emerging economies: Does privatization matter? *Human Systems Management*, 41(1), 73-85. doi: 10.3233/HSM-211204.

[2] Belevtseva, V.V. (2012). On administrative responsibility for violation of the requirements and rules of the information legislation of Ukraine: concepts and types. *Legal informatics*, 3(35), 29-33.

[3] Block, WE. (2019). Property Rights: The Argument for Privatization. doi: 10.1007/978-3-030-28353-7.

[4] Dictionary of the Ukrainian language (1976). (Vol. 7). Retrieved from http://sum.in.ua/s/pryncyp.

[5] Grasten, M., & Uberti, L. (2017). The politics of law in a post-conflict UN protectorate: privatization and property rights in Kosovo (1999-2008). *Journal of International Relations and Development,* 20(1), 162-189. doi: 10.1057/jird.2015.4.

[6] He, J., Kebede, B., Martin, A., & Gross-Camp, N. (2020). Privatization or communalization: A multi-level analysis of changes in forest property regimes in China. *Ecological Economics,* 174, 106629. doi: 10.1016/j.ecolecon.2020.106629.

[7] Khlivnyi, V.O. (2001). *Mechanisms of activation of entrepreneurship development under the influence of small privatization (on the example of small enterprises of Crimea)* (Doctoral thesis, Kyiv, Ukraine).

[8] Kolodii, A.M. (2012). Principles of law: genesis, concept, classification and implementation. *Law Almanac,* 3, 42-46. Retrieved from http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63807/08-Kolodiy.pdf?sequence=1.

[9] Konieva, I.V. (2019). Privatization as a means of optimizing the state sector of the economy. *Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi,* 30(69), 5, 157-163. doi: 10.32838/2707-0581/2019.5/27.

[10] Kononenko, Yu.V. (2013). Principles of administrative responsibility for violation of the right to a fair trial in Ukraine. *Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine,* 3, 82-83.

[11] Koziubra, E. (Eds.). (2015). *General theory of law.* Kyiv: Vaite.

[12] Kurzępa, B. (2019). Basic Principles of Administrative Responsibility for Violation of the Provisions on Road Transport. In *CLC 2018 - Carpathian Logistics Congress: Proceedings of the conference were published in Web of Science* (pp. 293-299). Wellness Hotel Step, Prague, Czech Republic.

[13] Lanteri, S., Barcos, M.F., & Serrano Jiménez, L. (2020). Pluralismo de derechos de propiedad y privatización en tierras del común en las épocas moderna y contemporánea. América y España en perspectiva comparada. *Anuario IEHS,* 35(1), 123-134. Retrieved from https://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/art_revistas/pr.15698/pr.15698.pdf.

[14] Naseri, A., Gholipour, R., Mashayekhi, B. (2018). Iran's Privatization Policy Analysis Based on Good Corporate Governance Principles. In *Sustainability and Social Responsibility: Regulation and Reporting* (pp. 369-390). doi: 10.1007/978-981-10-4502-8_15.

[15] Paryzkyi, I.V., Ivanchov, P.V., & Antonova, O.M. (2021). Privatization in Ukraine as a Deterrent to the Innovative Development of the National Economy. *Studies of Applied Economics*, 39(5). doi: 10.25115/eea.v39i5.4964.

[16] Podoliako, H.V. (2005). *Mechanism of state regulation of privatization in Ukraine* (Doctoral thesis, Kyiv, Ukraine).

[17] Potip, M.M. (2019). The state of scientific development of the problem of administrative and legal foundations of public administration in the sphere of privatization in Ukraine. *Academic notes of Tavri National University named after V.I. Vernadskyi,* 30(69), 5, 164-170. doi: 10.32838/2707-0581/2019.5/28.

[18] Rozhon, O.H. (2019). Dispersal of O.H. General characteristics of administrative and legal relations in the field of small privatization. *Legal position,* 1(22), 51-58. doi: 10.32836/2521-6473-2019-1-51-58.

[19] Rozputenko, I.V. (2013). Public administration deficit: ideals and privatization. *Statistics of Ukraine,* 3, 65-69. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/su_2013_3_14.

[20] Siegel, D. (2021). Privatization without Capitalism: The Social Relations of Property in Post-Communist Transitions. *Polity,* 53(1), 6-40. doi: 10.1086/711646.

[21] Tymoshchyk, L. (2021). Fiscal Impact of Property Valuation in the Rivatization Process: the Case of Ukraine. *International Review,* 1-2, 89-97.

[22] Uddin, M.S., & Ahmed, Z. (2021). Privatization policy, entrepreneurship, and economic development: the dynamics in Bangladesh economy. *Journal of Global Entrepreneurship Research,* 11(1), 329-336. doi: 10.1007/s40497-021-00288-9.
[23] Vasyliev, V.M. (2019). The place and role of the public in the mechanism of combating offenses in the field of business activity. *Private and public law*, 1, 62-67.
[24] Wu, F. (2018). Housing privatization and the return of the state: changing governance in China. *Urban geography*, 39(8), 1177-1194. doi: 10.1080/02723638.2018.1440126.

Список використаних джерел

[1] Abdeldayem M. M., Al Dulaimi S. H. Public sector reform in emerging economies: Does privatization matter? H*uman Systems Management.* 2022. No. 41 (1). P. 73–85. doi: 10.3233/HSM-211204.
[2] Бєлєвцева В. В. Про адміністративну відповідальність за порушення вимог та правил інформаційного законодавства України: поняття та види. *Правова інформатика.* 2012. № 3 (35). С. 29–33.
[3] Block W. E. Property Rights: The Argument for Privatization. 2019. doi: 10.1007/978-3-030-28353-7.
[4] Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: http://sum.in.ua/s/pryncyp.
[5] Grasten M., Uberti L. The politics of law in a post-conflict UN protectorate: privatization and property rights in Kosovo (1999–2008). *Journal of International Relations and Development.* 2017. No. 20 (1). P. 162–189. doi: 10.1057/jird.2015.4.
[6] He J., Kebede B., Martin A., Gross-Camp N. Privatization or communalization: A multi-level analysis of changes in forest property regimes in China. *Ecological Economics.* 2020. Vol. 174. doi: 10.1016/j.ecolecon.2020.106629.
[7] Хлівний В. М. Механізми активізації розвитку підприємництва під впливом малої приватизації (на прикладі малих підприємств Криму) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.02. Київ, 2001. 19 с.
[8] Колодій А. М. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація. *Law Almanac.* 2012. № 3. С. 42–46. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63807/08-Kolodiy.pdf?Sequenc e=1.
[9] Конєва І. В. Приватизація як засіб оптимізації державного сектору економіки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.* 2019. № 30 (69). Т. 5. С. 157–163. (Серія «Юридичні науки»). doi: 10.32838/2707-0581/2019.5/27.
[10] Кононенко Ю. В. Засади адміністративної відповідальності за порушення права на справедливий судовий розгляд в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* 2013. № 3. С. 82–86.
[11] Загальна теорія права : підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
[12] Kurzępa B. Basic Principles of Administrative Responsibility for Violation of the Provisions on Road Transport. In *CLC 2018 – Carpathian Logistics Congress :* Proceedings of the conference were published in Web of Science. Prague, Czech Republic : Wellness Hotel Step, 2019. P. 293–299.
[13] Lanteri S., Barcos M. F., Serrano Jiménez L. Pluralismo de derechos de propiedad y privatización en tierras del común en las épocas moderna y contemporánea. América y España en perspectiva comparada. *Anuario IEHS.* 2020. No. 35 (1). P. 123–134. Retrieved from https://www.memoria. fahce.unlp.edu.ar/art_revistas/pr.15698/pr.15698.pdf.
[14] Naseri A., Gholipour R., Mashayekhi B. Iran's Privatization Policy Analysis Based on Good Corporate Governance Principles. In *Sustainability and Social Responsibility: Regulation and Reporting.* 2018. P. 369–390. doi: 10.1007/978-981-10-4502-8_15.
[15] Paryzkyi I. V., Ivanchov P. V. Antonova O. M. Privatization in Ukraine as a Deterrent to the Innovative Development of the National Economy. *Studies of Applied Economics.* 2021. No. 39 (5). doi: 10.25115/eea.v39i5.4964.
[16] Подоляко Г. В. Механізм державного регулювання приватизації в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.02.03. Київ, 2005. 193 с.
[17] Потіп М. М. Стан наукової розробленості проблеми адміністративно-правових засад публічного управління у сфері приватизації в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.* 2019. Т. 30 (69). № 5. С. 164–170. (Серія «Юридичні науки»). doi: 10.32838/2707-0581/2019.5/28.
[18] Розгон О. Г. (2019). Загальна характеристика адміністративно-правових відносин у сфері малої приватизації. *Правова позиція.* 2019. № 1 (22). С. 51–58. doi: 10.32836/2521-6473-2019-1-51-58.
[19] Розпутенко І. В. Дефіцит державного управління: ідеали і приватизація. *Статистика України.* 2013. № 3. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/su_2013_3_14.
[20] Siegel D. Privatization without Capitalism: The Social Relations of Property in Post-Communist Transitions. *Polity.* 2021. No. 53 (1). P. 6–40. doi: 10.1086/711646.
[21] Tymoshchyk L. Fiscal Impact of Property Valuation in the Rivatization Process: the Case of Ukraine. *International Review.* 2021. No. 1-2. P. 89–97.

[22] Uddin M. S., Ahmed Z. Privatization policy, entrepreneurship, and economic development: the dynamics in Bangladesh economy. *Journal of Global Entrepreneurship Research.* 2021. No. 11 (1). P. 329–336. doi: 10.1007/s40497-021-00288-9.
[23] Васильєв В. М. Місце та роль громадськості в механізмі протидії правопорушенням у сфері підприємницької діяльності. *Приватне та публічне право.* 2019. Вип. 1. С. 62–67.
[24] Wu F. Housing privatization and the return of the state: changing governance in China. *Urban geography.* 2018. No. 39 (8). P. 1177–1194. doi: 10.1080/02723638.2018.1440126.

Principles of Administrative Liability for Offenses in the Field of Privatization

BORYSIUK Yuliia
Postgraduate Student of the Department of Public Management and Administration
of the National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine
ORCID: https://orcid.org/0009-0000-4555-6772

Abstract. The presence of our state in extremely difficult conditions today, which are caused by the introduction of martial law and active hostilities in part of its territories, creates opportunities for illegal actions, including administrative offenses in the field of privatization. Therefore, the necessity of researching administrative responsibility in the field of privatization has become ripe. In the theory of administrative law, the phenomenon of administrative responsibility is multifaceted, so in order to understand its essence, it is necessary to focus on the study of the principles of administrative responsibility. The purpose of this work is to study the principles of administrative responsibility in the field of privatization in Ukraine. Philosophical, general scientific and specific legal methods were used to achieve the goal. In particular, the following methods: dialectical, metaphysical, induction and deduction, comparison, analysis, synthesis, formal-legal, legal analysis and others. As a result of the study, the dictionary interpretation of the term "principle" was considered, as well as the peculiarities of the principles of legal responsibility and specific features of administrative responsibility were outlined. In addition, attention is focused on the importance of quality implementation of state policy in the sphere of privatization, because the fullness of budgets at all levels depends on it. The principles of privatization in Ukraine and individual countries of the world were considered and their author's analysis was made. The author proved that the principles of administrative responsibility in the field of privatization have not yet been defined in the theory of administrative law. Therefore, on the basis of the synthesis of the processed sources and generalizations, the author's definition of them is proposed, namely, as the main principles and ideas that formed the basis of administrative responsibility, taking into account the specifics of the policy of privatization processes and phenomena. These principles were reasonably attributed to: rule of law; legality; expediency; reasonableness; inevitability; timeliness; justice; humanism; individualization of enforcement; conformity of guilt and recovery, non-observance of obligatory conditions of privatization, etc. The author's generalizations are made regarding the expediency, effectiveness and necessity of distinguishing the principles of administrative responsibility in the sphere of privatization. It is proved that the principles are the basis of the phenomenon under study.

Keywords: principles of administrative responsibility; offenses in the field of privatization; basic principles; state economy; research on privatization.